

Sadržaj oporuke

Crnković, Tomislava

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:642601>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2022-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Tomislava Crnković

SADRŽAJ OPORUKE

CONTENT OF THE WILL

Završni rad

Gospić, 2016.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni upravni studij

SADRŽAJ OPORUKE CONTENT OF THE WILL

Završni rad

MENTOR:

Mr. sc. Katerina Dulčić

STUDENT:

Tomislava Crnković

MBS: 2963000395/13

Gospić, svibanj, 2016.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću
Upravni odjel

Gospić, 8. ožujka 2016.

Z A D A T A K

za završni rad

Pristupnici: **Tomislavi Crnković** _____ MBS: 2963000359/13

Studentu stručnog studija Upravnog prava izdaje se tema završnog rada pod nazivom

Sadržaj oporuke (*Content of the Will*)

Sadržaj zadatka :

Pristupnica u svom radu mora izložiti ukratko definiciju oporuke, kako bi bilo jasna sama srž rada. Potom mora navesti sve elemente koje naš zakon dopušta navesti u oporuci, kao što su imenovanje nasljednika uz obrazlaganje oporučne slobode u pogledu imenovanja nasljednika, ali i razloge isključenja nasljednika koji su dopušteni u našem pravnom sustavu, ali i osvrnuti se i na fideikomisornu supstituciju koja nije dopuštena. Nadalje, potrebno je definirati legate i osnivanje zaklada oporukom. Sve navedeno potrebno je potkrijepiti primjerima iz sudske prakse.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: mr. sc. Katerina Dulčić, predavač zadano: 8. ožujka 2016.,
(ime i prezime) (nadnevak)

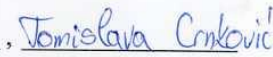

potpis

Pročelnik odjela: dr. sc. Aleksandar Skendžić, v. predavač, predati do: _____,
(ime i prezime) (nadnevak)

potpis

Student: Tomislava Crnković,
(ime i prezime)

primio zadatak: 11. 03. 2016.,
(nadnevak)

potpis

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „**Sadržaj oporuke**“ izradila samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentorice mr. sc. Katerine Dulčić.

Tomislava Crnković

Tomislava Crnković

SAŽETAK

Završni rad pod nazivom Sadržaj oporuke pokazuje koje sve odredbe čine sadržaj oporuke te se navode oblici oporuke kroz koje se provodi takav sadržaj. Kroz rad je obrađen pojam oporuke te neke njene karakteristike. Rad nam govori o oblicima oporuke, kojih u našem pravnom sustavu ima pet. Nadalje, u širem opsegu rada pojašnjavati će se i sadržaj oporuke, kao što je imenovanje nasljednika, zamjenika, određivanje zapisa, izvršitelja oporuke, i drugo. Potom će se rad dotaknuti i tumačenja te nevaljalosti sadržaja oporuke. Moći će se vidjeti i sudska praksa, koja će pomoći boljem shvaćanju pojedinih odredbi. Na samom kraju rada biti će izveden zaključak na zadanu temu.

Ključne riječi: oporuka, nasljednik, zapisi, ovlast

SUMMARY

The final work called Content of the Will shows which provisions make content of the will and allege forms of the will through which is such content carried. Through the work author explains the concept of the will and some of its characteristics. The work tells us about the forms of will, which we have five of them in our legal system. Further more, in a wider range of the work will be explained content of the will, such as the appointment of successors, deputy, defining records, executor of the will and others. Then, there will be shortly explained the interpretation and the invalidity of the content of the will. There would be seen jurisprudence, which will help the better understanding of certain provisions. At the end of the work will be carried out a conclusion of a given topic.

Keywords: will, successor, records, power

SADRŽAJ:

1.UVOD	1
1.1. Predmet istraživanja rada.....	1
1.2. Svrha i ciljevi istraživanja.....	1
1.3. Struktura rada.....	1
2.POJAM OPORUKE.....	3
2.1.Sloboda i sposobnost oporučivanja.....	3
2.2.Poništenje oporuke zbog mana oporučiteljeve volje	6
2.3.Valjanost oporuke	7
3.OBLICI OPORUKE	10
3.1.Vlastoručna oporuka	10
3.2.Pisana oporuka pred svjedocima.....	11
3.3.Javna oporuka	13
3.4.Međunarodna oporuka	14
3.5.Usmena oporuka pred svjedocima	14
4.SADRŽAJ OPORUKE	15
4.1.Imenovanje nasljednika	15
4.2.Određivanje zamjenika	16
4.3.Oporučiteljeva ovlast za iznasljeđenjem, isključenjem i lišenjem nužnog dijela.....	21
4.4.Određivanje zapisa (legata).....	25
4.5.Određivanje podzapisa.....	26
4.6.Osnivanje zaklada	26
4.7.Određivanje izvršitelja oporuke	28
4.8.Uvjeti, rokovi i nalozi	31
4.9.Oprost nedostojnosti	32
4.10.Određivanje odnosa među sunasljednicima.....	33

4.11.Opoziv ranije oporuke.....	33
4.12.Priznanje očinstva	34
5.TUMAČENJE I NEVALJALOST SADRŽAJA OPORUKE	37
6. ZAKLJUČAK	38
LITERATURA	39
PRILOZI	41

1.UVOD

Oporuka je jednostrano, izričito i osobno očitovanje oporučiteljeve posljednje volje, upravljeno na raspolaganje za slučaj njegove smrti. Svaka fizička osoba koja je navršila šesnaest godina života te je sposobna za rasuđivanje, ima pravo sastaviti oporuku, stoga ne treba imati potpunu poslovnu sposobnost. Neke od karakteristika oporuke su da je ona jednostrani pravni posao, strogo osobni pravni posao, strogo formalni pravni posao. Ona ima svoje oblike te točno određeni sadržaj koji se može navesti u njoj. Može se čuvati samostalno ili se može predati na čuvanje pravnoj ili fizičkoj osobi. U Hrvatskoj postoji Hrvatski upisnik, koji je javni upisnik oporuka te se tamo evidentira činjenica da je oporuka sastavljena, pohranjena i proglašena. Vodi ga Hrvatska javnobilježnička komora. Sve karakteristike i pravni učinci oporuke u Republici Hrvatskoj su regulirani Zakonom o nasljeđivanju.

1.1. Predmet istraživanja rada

U predmet istraživanja rada spada oporuka, točnije njen sadržaj na koji se nadovezuju i oblici oporuke te sudska praksa.

1.2. Svrha i ciljevi istraživanja

Svrha i cilj istraživanja ovoga završnog rada je detaljno objasniti sve odredbe sadržaja oporuke, njene mogućnosti te ograničenja koja se javljaju kod nekih odredbi.

1.3. Struktura rada

Ovaj rad podijeljen je u deset poglavlja od čega su prvo i zadnje uvod i zaključak. U uvodu je naveden predmet istraživanja rada te svrha i ciljevi istraživanja i struktura rada. U zaključku je dana sinteza na temelju cjelokupnog završnog rada.

U drugom dijelu opisuje se pojam oporuke te se daju neke njene karakteristike. Zatim će se govoriti o slobodi i sposobnosti oporučivanja, poništenju oporuke zbog mana oporučiteljeve volje i o valjanosti oporuke. Navesti će se i sudska praksa.

U trećem dijelu spominju se oblici oporuke te će se svaka zasebno objasniti, a one su: vlastoručna oporuka, pisana oporuka pred svjedocima, javna oporuka, međunarodna oporuka, usmena oporuka pred svjedocima.

U četvrtom dijelu će se navesti sav mogući sadržaj oporuke kao što je imenovanje nasljednika i zamjenika, određivanje legata, osnivanje zaklada...

U petom dijelu govori se o tumačenju i nevaljalosti sadržaja oporuke.

2.POJAM OPORUKE

Oporuka je razredba posljednje volje kojom oporučitelj raspolaže za slučaj svoje smrti (Klarić, Vedriš, 2009.), a onaj koji se očitovao u obliku oporuke, odnosno koji se poslužio slobodom oporučivanja jest oporučitelj ili testator.

Kada oporučitelj umre, sva njegova volja kojom se očitovao u oporuci ima svojstvo pravnog temelja. Oporuka je jednostrani pravni posao jer nastaje očitovanjem volje samo jedne osobe - oporučitelja. Oporuka je strogo osobno očitovanje volje, što znači da se ne može valjano oporučiti preko zakonskog zastupnika ili punomoćnika. Iako u postupku oporučivanja katkad sudjeluju i druge osobe, što ovisi o obliku oporuke, kao očitovanje posljednje volje oporuku može izjaviti jedino oporučitelj.

Prema Zakonu o nasljeđivanju tipičan sadržaj oporuke čini:

- određivanje nasljednika,
- određivanje zamjenika,
- otpust duga,
- raspolaganje u dopuštene svrhe i osnivanje zaklade,
- priznanje majčinstva odnosno očinstva,
- postavljanje uvjeta, rokova i naloga te određivanje izvršitelja oporuke...

2.1.Sloboda i sposobnost oporučivanja

Uz slobodu oporučivanja veže se načelo dispozitivnosti po kojemu je svaka fizička osoba slobodna odrediti tko će je naslijediti nakon smrti, svojom voljom očitovanom u obliku oporuke. Ta osoba kao što je već spomenuto, naziva se oporučiteljem. Dakle, svatko ima pravo u slučaju svoje smrti oporukom odrediti nasljednika i da pritom može određenog nasljednika ograničiti ili opteretiti u skladu sa Zakonom o nasljeđivanju. Oporučitelj može oporukom odrediti da nužni nasljednik primi svoj dio i u darovima. Prema čl. 72. Zakona o

nasljeđivanju darom se smatra i odricanje od prava, oprost duga, ono što je ostavitelj za vrijeme svoga života dao nasljedniku na ime nasljednoga dijela, ili radi osnivanja ili proširenja kućanstva, ili radi obavljanja zanimanja, kao i svako drugo raspolaganje bez naknade. Što se tiče uračunavanja darova zakonskom nasljedniku Zakon kaže:

- Svakom se zakonskom nasljedniku prigodom diobe na zahtjev uračunava u nasljedni dio vrijednost svega što je dobio na dar od ostavitelja na bilo koji način.

- Vrijednost plodova i drugih koristi koje je nasljednik imao od darovane stvari sve do smrti ostaviteljeve ne uračunava se.

- Vrijednost dara ne uračunava se ako je ostavitelj izjavio u vrijeme darovanja ili kasnije, ili u oporuci, da se dar ne uračuna u nasljedni dio, ili se iz okolnosti može zaključiti da je to bila volja ostaviteljeva.

- Pri uračunavanju vrijede odredbe o nužnom dijelu, s time da se nužnom nasljedniku uvijek u vrijednost njegova nužnog dijela uračunavaju darovi koje je dobio.¹

O načinu uračunavanja darova nam govori čl. 91. Zakona o nasljeđivanju gdje se uračunavanje provodi na taj način da ostali nasljednici dobivaju iz ostavine odgovarajuću vrijednost, pa se tek nakon toga ostatak ostavine dijeli među svim nasljednicima. Ako stvari i prava koja je ostavitelj imao u svojoj imovini u času smrti nisu dovoljna da bi ostali nasljednici dobili odgovarajuću vrijednost, nasljednik kojem se uračunava nije dužan vratiti im nešto od onoga što je on dobio. Pri uračunavanju vrijede odredbe o nužnom dijelu. Svaki nasljednik ima pravo darovanu stvar vratiti ostavini i onda mu se njegova vrijednost neće uračunati u nasljedni dio te će imati položaj poštenog posjednika.

Svaka fizička osoba ima oporučnu sposobnost da može valjano oporučiti očitovanjima svoje volje.

- Oporuku može napraviti svaka osoba sposobna za rasuđivanje koja je navršila 16 godina života.

¹ Čl. 89. Zakona o nasljeđivanju (NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15)

- Oporuka je ništava ako u vrijeme sastavljanja oporučitelj nije imao 16 godina života ili nije bio sposoban za rasuđivanje. Ako se ne dokaže suprotno, smatrat će se da je oporučitelj u trenutku sastavljanja oporuke bio sposoban za rasuđivanje. Oporučitelj nije bio sposoban za rasuđivanje ako u tom trenutku nije bio u stanju shvatiti značenje svojeg očitovanja i njegove posljedice, ili nije bio u stanju vladati svojom voljom toliko da postupa u skladu s tim znanjem.

- Gubitak sposobnosti za rasuđivanje koji bi nastupio pošto je oporuka napravljena ne utječe na njezinu valjanost.²

O prethodno navedenom nam svjedoči i sudska praksa: „Dugogodišnja oporučiteljčina ovisnost o alkoholu i oštećenja s tim u vezi u psihofizičkoj sferi sama po sebi ne moraju značiti da je bila nesposobna za rasuđivanje u trenutku sastavljanja oporuke.

Prvostupanjski je sud činjenicu pokojničine sposobnosti rasuđivanja utvrdio na temelju mišljenja medicinskog vještaka. Imenovani je vještak u svojem pismenom nalazu i mišljenju naveo da se radi o teško oštećenom alkoholičaru organske ovisnosti o alkoholu, što se vidi na otpusnicama iz bolnice prije i poslije pisanja oporuke. Dalje je naveo da nije u mogućnosti ni nadležan, a da nema ni potrebe da vještači scenu i način pisanja oporuke, te da je općepoznata medicinska činjenica da se ovisnici za bilo kakvu moguću materijalnu uslugu daju nagovoriti, a pogotovo oni koji su organski oštećeni.

Posebno je na pitanje na glavnoj raspravi da li je činjenica što je pokojnica sastavila oporuku neposredno nakon dulje apstinencije zbog boravka u bolnici iz drugih razloga, kad dakle u duljem razdoblju nije konzumirala alkohol, utjecala na njezinu sposobnost za rasuđivanje, izrazio mišljenje da ta činjenica ne može djelovati na dijagnozu, jer da se vidi iz medicinske dokumentacije da je alkoholizam i dalje prisutan. Dodao je da se može uzeti jedino da je to bilo kraće razdoblje remisije, ali da je pokojnica i tada bila ovisna o alkoholu, tj. jednako u trenutku pisanja oporuke kao i trenutku pisanja medicinske dokumentacije.

Iz tako danog nalaza i mišljenja vještaka proizlazi da se njegovo mišljenje odnosi na općenito psihičko i fizičko stanje oporučiteljice kao alkoholičarke istovremeno navodeći da nije u mogućnosti ni nadležan da vještači scenu pisanja oporuke, što upućuje na poseban

² Čl. 26. Zakona o nasljeđivanju

zaključak da se njegovo mišljenje ne odnosi na konkretnu mogućnost rasuđivanja oporučiteljice u trenutku sastavljanja oporuke, a što je upravo odlučna činjenica u ovom sporu.

Dugogodišnja oporučiteljčina ovisnost o alkoholu i oštećenja koja su zbog toga nastala u njezinoj psihofizičkoj sferi, koja su po mišljenju vještaka kod nje postojala, sama po sebi ne moraju značiti da je ona bila i nesposobna za rasuđivanje, i to u trenutku sastavljanja oporuke. Nesposobnost za rasuđivanje, tj. takvo duševno stanje kod oporučitelja, kod kojeg on nije sposoban shvatiti prirodu i značaj svojih postupaka može postojati kod takvih poremećaja svijesti do kojih je došlo zbog uživanja alkohola. Međutim, da li je u određenom slučaju bila isključena sposobnost za rasuđivanje sud treba utvrditi na temelju svih okolnosti uzimajući u obzir i mišljenje liječničkog vještaka.“³

Kada je u pitanju strani državljanin, njegova se sposobnost prosuđuje prema odnosnim propisima one države čiji je državljanin bio u trenutku svoje smrti. Tu se javljaju tri mogućnosti:

1. u slučaju ako oporučitelj nije imao državljanstvo niti jedne države onda će se njegova oporučna sposobnost prosuđivati prema propisima države u kojoj je u trenutku svoje smrti imao prebivalište

2. ukoliko nigdje nije imao stalno prebivalište onda će se prosuđivati prema propisima one države gdje je u trenutku smrti imao boravište

3. ako se ništa od gore navedenog ne bi moglo utvrditi najzad se koriste pravila hrvatskog prava

2.2.Poništenje oporuke zbog mana oporučiteljeve volje

- Oporuka će se na zahtjev poništiti ako je oporučitelj bio natjeran prijetnjom ili silom da je napravi ili se odlučio napraviti je zbog toga što je bio prevaren ili što se nalazio u zabludi.

³ VSH, Rev – 673/89, presuda od 19.09.1989.

- Prijetnja, sila ili prijevara razlog su za poništenje oporuke i kad potječu od treće osobe.

- Raspolaganja oporukom poništiti će se na zahtjev i ako je oporučitelj bio u zabludi o činjenicama koje su pobudile oporučitelja da učini ta raspolaganja.

- Ako su samo neke oporučne odredbe napravljene pod prijetnjom ili silom, zbog prijekare, ili u zabludi, to ne povlači za sobom nevaljanost i ostalih odredaba ako one mogu opstati bez te odredbe.⁴

Svaka osoba koja ima pravni interes u roku od godinu dana od dana kada je doznala za postojanje uzroka nevaljanosti a najkasnije deset godina od proglašenja oporuke, može tražiti poništenje oporuke. To pravo se ostvaruje putem suda, u ostavinskom postupku ili u parnici. Onaj koji nije sudionik ostavinske rasprave to će pravo ostvariti u parnici, dok onaj koji sudjeluje u ostavinskoj raspravi treba u njoj staviti zahtjev za poništenje oporuke.

2.3.Valjanost oporuke

Kao što sve mora biti u skladu sa zakonima tako mora biti i valjanost oporuke. Oporuka ne može samo postojati već mora biti i valjana. Da bi oporuka bila valjana potrebno je: da ju je učinio oporučitelj koji je sposoban za oporučivanje, da je njome očitovao svoju volju bez mana koje štete valjanosti oporuke, da je to očitovanje učinio u nekom od oblika predvođenih za valjano oporučivanje, da je sadržaj tog očitovanja.

Sudska praksa o tome kaže:

„Kad oporuka nije valjana jer nije učinjena u obliku i pod uvjetima predviđenima zakonom, okolnost da je nasljednik priznao oporuku ne utječe na njezinu nevaljanost.

"U svezi svoga zahtjeva za utvrđenje pravne nevaljanosti sporne oporuke tužiteljica ističe sljepoću oporučitelja.

Polazeći od pogrešnog pravnog stava da ta okolnost nije od odlučnog značenja, prvostupanjski sud ju uopće nije ispitivao. Taj sud smatra, naime, da tužiteljica spornu

⁴ Čl. 27. Zakona o nasljeđivanju

oporuku ne može pobijati, jer je u ostavinskom postupku dala neopozivu nasljedničku izjavu o priznanju oporuke istinitom i pravno valjanom i o prihvaćanju oporukom joj ostavljenog prava služnosti doživotnog uživanja, a ta izjava nije konstitutivnom odlukom suda poništena. Drugostupanjski sud također smatra da tužiteljica nema pravo pobijati pravovaljanost sporne oporuke. Kao razlog za takav zaključak navodi da tužiteljica nije ničim dokazala da bi pri davanju nasljedničke izjave o priznanju oporuke pravno valjanom bila u zabludi. Pored toga smatra neosnovanom i tvrdnju tužiteljice da oporučitelj zbog nemogućnosti čitanja ne bi bio sposoban načiniti pismenu oporuku pred svjedocima prema članku 69. Zakona o nasljeđivanju (dalje: ZN).

Naime, ukoliko oporučitelj zbog oštećenja vida uslijed bolesti nije bio u stanju da čita ili piše, njegova oporuka nije pravno valjana prema članku 67. ZN. Takvu pravnu nevaljanost ne može konvalidirati nasljednička izjava niti kakva druga sporazumna izjava volje zainteresiranih osoba, jer se usprkos takvoj izjavi odnosno suglasnost ne može naslijediti na temelju oporuke koja nije sastavljena u obliku utvrđenom zakonom."⁵

Također nam o tome govori i presuda iz 1982.

„Potpis ostavitelja na oporuci pred svjedocima mora uslijediti na već gotovom pismenom sastavu, a ne prije nego što je sastav sačinjen. Oporučitelj koji zna čitati i pisati može sastaviti oporuku na taj način da će ispravu koju mu je netko drugi napisao vlastoručno potpisati u prisutnosti dvaju svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka. Svjedoci će se potpisati na samoj oporuci, a korisno je naznačiti njihovo svojstvo svjedoka (čl. 67. Zakona o nasljeđivanju). Spornu oporuku sačinila je svjedokinja M.K., a uz nju se na oporuci kao svjedok potpisao i njezin otac M. K. Ostaviteljev potpis na oporuci nije više sporan. Prema tome, sporna oporuka sadrži sve formalne elemente odlučne za valjanost pismene oporuke pred svjedocima.

Međutim, prvostupanjski je sud utvrdio da je ostavitelj najprije stavio potpis na list papira na kojem je svjedokinja nakon toga napisala tekst oporuke. Potpis se zaista i nalazi na

⁵ VSRH, Rev – 1441/90, presuda od 08.11.1990.

početku tog lista papira ispred teksta sporne oporuke koja i počinje riječima »Ja gore potpisani P.J. želim ovim putem izraziti svoju volju . . . «

Sud drugog stupnja prihvaća kao pravilno i potpuno činjenično stanje utvrđeno po prvostupanjskom sudu, ali smatra pogrešnim zaključak o nevaljanosti oporuke. Smatra odlučnim da je ostavitelj oporuku potpisao izjavivši da je to njegova oporuka. Ali, gubi iz vida da potpis kao potvrda da je to njegova oporuka, mora uslijediti, i po logici stvari, nakon što je oporuka sačinjena (napisana) dakle na već gotovom pismenom sastavu, jer tek tada ona i nastaje kao valjan pravni akt (uz postojanje i drugih odlučnih elemenata).

Valjalo je stoga reviziju prihvatiti, jer je sporna oporuka sačinjena protivno odredbi zakona (cit. član 67. ZN) kojega valja tumačiti kako je već rečeno, na način da ostavitelj potpis na oporuci pred svjedocima mora uslijediti na već gotovom pismenom sastavu, a utvrđeno je da je potpis uslijedio prije nego je sastav sačinjen.“⁶

⁶ VSH, Rev – 262/82, presuda od 25.05.1982.

3.OBLICI OPORUKE

Kao što je rečeno, oporuka je formalni pravni posao. Oblik koji bi trebalo imati očitovanje oporučiteljeve posljednje volje da bi oporuka bila valjana jest propisano pravnim pravilima nasljednog prava. Pravno uređenje svake države ima zahtjeve glede oporuke.

Uređujući odnos hrvatskih i stranih pravnih pravila o valjanosti oblika oporuka, propisano je da je oblik oporuke valjan ako zadovoljava pretpostavke koje se za to traže: po pravu mjesta gdje je oporuka sastavljena, po pravu države čiji je državljanin bio oporučitelj, bilo u vrijeme raspolaganja oporukom, bilo u vrijeme smrti, po pravu oporučiteljeva prebivališta bilo u vrijeme raspolaganja oporukom, bilo u vrijeme smrti, po pravu oporučiteljeva boravišta, bilo u vrijeme raspolaganja oporukom, bilo u vrijeme smrti, po pravu Republike Hrvatske, za nekretnine – i po pravu mjesta gdje se nekretnine nalaze.⁷

U Republici Hrvatskoj imamo nekoliko redovitih oblika te izvanredan oblik. Redoviti oblici su predviđeni za oporučivanje u bilo kojim okolnostima dok je izvanredni oblik predviđen za samo valjano oporučivanje u točno određenim okolnostima. U redovite oporuke spadaju: privatne pisane oporuke, javna oporuka i međunarodna oporuka, dok izvanrednoj oporuci pripada usmena oporuka pred svjedocima. Dakle, oporučitelj može izabrati u kojem će od navedenih oblika očitovati svoju slobodnu volju jer mu to nudi zakon, no postoje i situacije kada je oporučitelju ograničena sloboda biranja, ali to su iznimno rijetke situacije.

3.1.Vlastoručna oporuka

Vlastoručna oporuka jest ona koju je oporučitelj sam vlastoručno napisao i vlastoručno potpisao. (Klarić, Vedriš, 2009.) Drugi joj je naziv holografska oporuka, te pripada pisanoj privatnoj oporuci. Za ovu oporuku nisu potrebne formalnosti, već je bitno samo to da je oporučitelj vlastoručno napisao i potpisao oporuku te je korisno ali ne i nužno naznačiti mjesto i datum sastavljanja. Ukoliko je oporuka primjerice napisana pisaćim strojem i vlastoručno potpisana, neće se smatrati vlastoručnom niti bilo kojom drugom oporukom.

⁷ Čl. 31. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (NN 53/91, 88/01)

Pretpostavka je da će se vlastoručna oporuka pisati na papiru, no ukoliko bude napisana na nečemu drugom, to neće prouzročiti njenu nevaljalost.

3.2.Pisana oporuka pred svjedocima

Kao što je i vlastoručna oporuka tako je i pisana oporuka pred svjedocima redoviti, privatni i pisani oblik oporuke. Naziva se još i alografska oporuka koju oporučitelj sastavlja tako da nekome drugome kaže što da napiše, te potom tako napisanu ispravu mora potpisati pred dva svjedoka izjavljujući da je tako napisana oporuka njegova. Zatim se potpisuju i svjedoci koji moraju biti istodobno nazočni.

Za nastanak ove vrste oporuke potrebno je: a) da je oporučitelj sposoban čitati i pisati, b) da kod oporučivanja sudjeluju dva sposobna svjedoka oporuke, c) da oporučitelj pred njima izvrši čin oporučivanja, odnosno da izjavi da je taj sastavak njegova oporuka te ga potom potpiše pri čemu se potpisivanje treba prostorno i vremenski nadovezivati na tu oporučiteljevu izjavu i potom da svjedoci nakon oporučitelja stave svoje potpise na oporuku potvrđujući time da je oporučitelj pred njima dao tu izjavu i stavio potpis. (Gavella, Belaj, 2008.)

Sudska praksa kaže: „Valjana je pismena oporuka pred svjedocima koja nije sastavljena po neposrednom kazivanju oporučitelja već treće osobe, ako su ispunjene ostale pretpostavke za valjanost pismene oporuke. Drugostupanjski je sud pravilno preinačio presudu prvostupanjskog suda u pobijanom dijelu kojim je udovoljeno tužbenom zahtjevu tužiteljice kojim traži da se utvrdi da je ništava pismena oporuka pred svjedocima sada pok. brata tužiteljice, a bivšeg supruga tužene, kojom je tužena imenovana nasljednicom ostavitelja jer je utvrđeno da su ispunjene sve zakonske pretpostavke za valjanost takve oporuke. Naime, utvrđeno je da je pisac sporne oporuke u odvjetničkoj pisarnici najprije sastavio pismenu oporuku pred svjedocima tuženoj kojom ona svoju imovinu ostavlja ostavitelju i da se tužena ponovno vratila u odvjetničku pisarnicu izjavivši da i njezin suprug, odnosno oporučitelj, koji zbog invalidnosti nogu nije mogao pristupiti, hoće da i njemu sastavi takvu oporuku, što je on i učinio.

Utvrđeno je nadalje da je to pismeno oporučitelj potpisao u prisutnosti dvaju svjedoka, izjavivši pred njima da je to njegova oporuka, a zatim su se potpisali svjedoci na oporuci. Nema uporišta u Zakonu o nasljeđivanju, i to u odredbama članka 69. toga zakona kojima su određene pretpostavke za valjanost pismene oporuke pred svjedocima, da se takva oporuka mora neminovno sastaviti po neposrednom kazivanju oporučitelja, kako to pogrešno smatra prvostupanjski sud i tužiteljica (zbog čega smatraju da je sporna oporuka ništava). Za valjanost takve oporuke moguće je i da netko treći daje piscu oporuke podatke o volji oporučitelja i predmetu oporuke, kao što je to bilo u ovom slučaju, a nije bitno da to učini sam oporučitelj izravno. Bitno je za takvu vrstu oporuke da je ispravu o oporuci koju je netko drugi napisao a ne oporučitelj, oporučitelj (koji zna čitati i pisati) vlastoručno potpisao u prisutnosti dvaju svjedoka, izjavljujući pred njima da je to njegova oporuka i da su se svjedoci oporuke potpisali na oporuci, što sve u konkretnom slučaju i predstoji."⁸

Druga sudska praksa nam govori o tome kako je D.K. tužitelj koji je tužio K.P. radi utvrđenja pravne nevaljanosti oporuke. „Tužitelj je tvrdio kako vlastoručna oporuka koju je sačinio J.P. nije pravno valjana. Prvostupanjskom i drugostupanjskom presudom odbijen je zahtjev i žalba. Razlozi zbog kojih tužitelj smatra da je oporuka nevaljala jesu slijedeći:

- što je oporučitelj u oporuci naveo da ne želi da se kuća u S. sa vrtom koja je zajednička imovina njegova i njegove supruge K. (tuženice) dijeli sve do njezine smrti,

- što je oporučitelj u oporuci naveo – da u slučaju ako njegova supruga proda kuću, novac od njegove polovice treba platiti organizaciji koja se stara za siročad palih boraca u Domovinskom ratu,

- što je oporučitelj isključio iz nasljedstva tužitelja i D.V. (kćerku iz njegovog prvog braka) navodeći da su oni isplaćeni i namireni, a što po shvaćanju tužitelja nije točno,

- što oporučitelj nije odredio tko će ga naslijediti, niti modalitet nasljeđivanja,

- što oporuka ima više sličnosti s ugovorom nego s oporukom, jer ju je pored oporučitelja potpisala i tuženica.

⁸ VSRH, Rev – 460/92, presuda od 30.04.1992.

Naime, želja oporučitelja izražena u oporuci da se kuća sa vrtom koja je zajednička imovina njegova i tuženice ne dijeli do njezine smrti, nije razlog za nevaljanost oporuke. Za istaknuti je da je oporuka razredba posljednje volje kojom ostavitelj raspolaže svojom imovinom za slučaj smrti, dakle imenovanje nasljednika nije po ZN-u esencijalni, bitni dio oporuke, no nižestupanjski sudovi su utvrdili da je oporučiteljeva volja u konkretnom slučaju bila da svoju imovinu za slučaj smrti ostavlja svojoj supruzi – tuženici. Činjenica što je i tuženica potpisala predmetnu oporuku ne oduzima toj oporuci značenje oporuke, te joj ne daje značenje ugovora o nasljeđivanju. Što se tiče primjene odredbe čl. 74. u vezi čl. 73. st. 2. ZN u konkretnom slučaju, treba reći da tužitelj nije niti tvrdio da bi se tuženica na oporuci potpisala kao svjedok oporuke, a niti je tužitelj time opravdavao istaknuti tužbeni zahtjev. Stoga je revizija neosnovana.⁹

3.3. Javna oporuka

Javna oporuka je oporuka načinjena uz sudjelovanje javnih tijela. Svatko može valjano oporučiti u obliku javne oporuke, a osoba koja ne može ili ne zna čitati ili se ne može potpisati može u redovitim okolnostima oporučiti samo u obliku javne oporuke. Na zahtjev oporučitelja, javnu oporuku može sastaviti jedna od zakonom ovlaštenih osoba: sudac općinskog suda, sudski savjetnik u općinskom sudu, javni bilježnik, a u inozemstvu konzularni, odnosno diplomatsko-konzularni predstavnik Republike Hrvatske.¹⁰

Takvo oporučivanje sastoji se od ispunjavanja formalnosti koje prolaze kroz četiri faze, a to su redom: 1. faza – utvrđivanje oporučiteljeve istovjetnosti (identiteta), 2. faza – formuliranje sadržaja oporuke, 3. faza – potpisivanje sastavljenog teksta oporučiteljeve oporuke nakon što mu ovlaštena osoba pročita sastavljenu oporuku, 4. faza – ovjera zapisnika koji sadrži oporučiteljevu oporuku.

⁹ VSRH, Rev 1668/1999-2, presuda od 19.03.2003.

¹⁰ <https://gov.hr/moja-uprava/obitelj-i-zivot/smrt-i-nasljedjivanje/oporuka/162>

3.4.Međunarodna oporuka

To je redovit, javan i pisani oblik oporuke. Smisao pravljenja oporuke u obliku međunarodne oporuke je u tome da bude priznata glede oblika u državama potpisnicama Konvencije o jednoobraznom zakonu o obliku međunarodne oporuke (Washington, 26. prosinca 1973.). Smisao je bio da ovaj oblik oporuke bude valjan u što većem broju zemalja, odnosno da oporuka napravljena u ovom obliku ne može biti proglašena nevaljanom. Države koje su potpisale i ratificirale tu konvenciju unijele su ju u svoja zakonodavstva.¹¹

Kako bi se ta oporuka mogla napraviti, oporučitelj mora podnijeti odgovarajući zahtjev ovlaštenoj osobi za sastavljanje javne oporuke. Oporuka mora biti u pismenom obliku. Uz nazočnost dvaju svjedoka i ovlaštene osobe oporučitelj mora izjaviti da je isprava koju je podnio njegova oporuka te da je upoznat s njezinim sadržajem, a potom je potpisuje. Zatim ovlaštena osoba mora staviti na kraju oporuke datum njezina potpisivanja i oporučitelju izdati potvrdu o sastavljanju međunarodne oporuke.

3.5.Usmena oporuka pred svjedocima

Ukoliko oporučitelj zbog izvanrednih okolnosti ne može oporučiti u prethodno navedenim oblicima, onda pravi usmenu oporuku na način da pred dva istodobno nazočna svjedoka usmeno izjavi svoju posljednju volju i vrijedi samo trideset dana od prestanka izvanrednih okolnosti. Prema članku 38. ZN-a, svjedoci usmene oporuke mogu biti samo osobe koje mogu biti i svjedoci javne oporuke, ali ne moraju znati ni moći čitati ni pisati. Dužnost svjedoka jest da moraju napisati izrečeno od strane oporučitelja te to predati ovlaštenoj osobi na čuvanje, ili to sve mogu usmeno izreći ovlaštenoj osobi i pritom opisati okolnosti oporučiteljevog očitovanja posljednje volje.

¹¹ Belaj, V, Oblik oporuke prema Zakonu o nasljeđivanju, Pravni vjesnik, 2004.

4.SADRŽAJ OPORUKE

Oporuka sadrži jednu ili više oporučnih odredbi – oporučiteljevih raspolaganja koja je oporukom učinio za slučaj svoje smrti. Sve oporučiteljeve odredbe koje postoje kao oporuka, čine sadržaj njegove oporuke, bez obzira na to potječu li iz istog ili iz nekoliko različitih akta oporučivanja, te imaju li isti oblik ili su učinjene u raznim oblicima. Sadržaj oporuke čine oporučne odredbe, i to – jedino oporučne odredbe. Valjane mogu biti jedino one oporučne odredbe koje su moguće, jer se može ispuniti ono što je njima određeno; one koje nisu moguće – ništetne su. Valjanost oporučnih odredbi ovisi i o pravnom kriteriju njihove dopuštenosti, odnosno nedopuštenosti. (Gavella, Belaj, 2008.) Oporučitelj može svojom oporukom izazivati one pravne učinke koje inače može izazivati jednostranim očitovanjem volje (npr. priznati očinstvo ili majčinstvo, priznati dug, odreći se nekog prava...) te nasljednopravne učinke. Na temelju nekih odredbi iz ZN – a koje su usmjerene na postizanje nasljednopravnih učinaka za valjano oporučivanje, oporučitelj može učiniti svoja oporučna raspolaganja. To su: određivanje nasljednika, određivanje zamjenika, iznasljeđenje, isključenje i lišenje nužnog dijela, određivanje zapisa...

4.1.Imenovanje nasljednika

Oporučitelj može oporukom odrediti jednoga ili više nasljednika. Nasljednik na temelju oporuke jest osoba koju je oporučitelj odredio da ga naslijedi u cijelosti ili u razmjernom dijelu. Nasljednikom će se smatrati i osoba kojoj su oporukom ostavljeni jedna ili više određenih stvari ili prava, ako se ustanovi da je oporučiteljeva volja bila da mu ta osoba bude nasljednik.¹² Dakle, oporukom nasljednik mora biti određen ili odrediv. Odrediv nasljednik znači da oporuka mora sadržavati podatke iz kojih će se moći utvrditi nasljednik. To određenje ne znači nužno da ta osoba mora biti spomenuta imenom i prezimenom, već može i srodstvom (npr. moj sin) i to ne mora biti samo jedna osoba. Oporučitelj osim određivanja nasljednika u oporuci, može odrediti i dio nasljednog prava koji je namijenjen nasljedniku, odnosno koliki će dio nasljednog prava dobiti ta osoba. Ukoliko postoji više

¹² Čl. 43. Zakona o nasljeđivanju

nasljednika koji će to pravo naslijediti simultano (kao sunasljednici), to pravo će se podijeliti na jednake dijelove.

Oporučitelj koji želi da neka osoba koju je odredio za svojeg nasljednika zbog njegove smrti stekne samo određeni dio nasljednog prava, treba veličinu tog dijela odrediti oporukom. Kod toga se može poslužiti s dvije različite metode određivanja. Veličinu nasljednog dijela može odrediti 1) razlomkom ili 2) odrediti što će pojedinom nasljedniku pripasti iz ostavinske mase na ime njegovog nasljednog prava (određivanje nasljednika ex re certa). Određivanje nasljednika ex re certa implicira povezivanje odredbe o nasljeđivanju nasljednika s odredbom o diobi nasljedstva među sunasljednika. (Gavella, Belaj, 2008.)

4.2.Određivanje zamjenika

Postoji situacija kada određeni nasljednik ne može ili ne želi biti nasljednikom svojeg oporučitelja. Tada oporučitelj mora oporukom odrediti zamjenika (supstituta). Stoga nam čl. 44. ZN – a kaže da oporučitelj može odrediti oporukom osobu kojoj će pripasti nasljedstvo za slučaj da određeni nasljednik umre prije njega, ili da se odrekne nasljedstva, ili da bude nedostojan da naslijedi. Isto vrijedi i za zapise, naloge i ostala raspolaganja. Takva zamjena se naziva obična zamjena ili vulgarna supstitucija.

Oporučitelj može istoj osobi odrediti i nekoliko zamjenika alternativno, svakoga za drugi supstitucijski slučaj. (npr. „Neka me naslijedi A; ako A ne bude na životu, neka me umjesto njega naslijedi B, ali ako A bude nedostojan, neka me umjesto njega naslijedi C“). Oporučitelj može oporukom odrediti i nekoliko zamjenika za isti supstitucijski slučaj, pa će svi oni biti ovlaštene steći odnosno pravo umjesto prvenstveno ovlaštene osobe. On može i zamjenike odrediti supsidijarno, tj. za jedan supstitucijski slučaj odrediti nekoga zamjenika a drugoga odrediti za zamjenika tom zamjeniku. (Gavella, Belaj, 2008.)

Pored obične imamo i povjerbenu zamjenu, odnosno fideikomisarnu supstituciju. Po našem zakonu ona je zabranjena jer znači imenovanje nasljednika nasljedniku odnosno zapisovniku. Dakle, to je nedopustivo vezivanje i ograničavanje nasljednikove slobode oporučnog raspolaganja te bi svaka takva oporučna odredba koja određuje takvu zamjenu bila ništetna, o čemu nam govori čl. 44. st. 2. ZN – a.

O fideikomisarnoj supstituciji nam govori presuda iz 2011. godine u kojoj je predmet spora tužbe zahtjev tužitelja na ostvarivanje nasljedstva iza smrti njegovog sada pok. oca Lj. P. i u revizijskoj fazi postupka je sporno jesu li se ostvarili uvjeti za ponavljanje ostavinskog postupka iza smrti pok. Lj. P. koji je proveden pred Petim općinskim sudom u Beogradu (Republika Srbija) i u kome je doneseno rješenje o nasljeđivanju O-683/75 koje je postalo pravomoćno 4. rujna 1975. Također je sporno pitanje valjanosti nasljedničkog sporazuma od 3. srpnja 1975. temeljem kojeg je doneseno spomenuto rješenje o nasljeđivanju. Ne postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 8. ZPP na koje revizijski sud pazi po službenoj dužnosti. Razlozi presude nisu u proturječju sa izrekom te ne postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. ZPP na koju opisno ukazuje revident. Revident ne navodi u čemu se sastoji relativno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP pa te revizijske navode ovaj sud nije cijenio (čl. 392.a st. 1. ZPP). Zato se nije ostvario revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka. Nakon provedenog postupka nižestupanjski sudovi polaze od utvrđenja:

- da je ... ožujka 1970. u B. umro Lj. P. sin I. te da je pred Petim općinskim sudom u Beogradu provedena ostavinska rasprava iza njegove smrti i 4. rujna 1975. doneseno je rješenje o nasljeđivanju, temeljem oporuke ostavitelja i naknadno postignutom sporazumu nasljednika, koje je postalo pravomoćno isti dan,

- da je u jednoj polovici dijela spornih nekretnina (sadašnjeg k.č.br. 2443/1 i 2448 k.o. Š.) suvlasnik bio otac tužitelja, a u drugoj polovici dijela otac prvotuzenika, a brat ostavitelja M. P. pok. I.,

- da je vlastoručnom oporukom od 10. prosinca 1969. sada pok. Lj. P. nekretnine koje su predmet ovoga spora ostavio sestri A. do njenog života, a zatim „malom G.“,

- da je tužitelj G. P. jedini sin Lj. P. u vrijeme njegove smrti bio maloljetan i zastupala ga je majka i zakonska zastupnica D. P. koja je punomoć za zastupanje u ostavinskom postupku dala punomoćnicima D. S. i Ž. L., odvjetnicima u B., a u vrijeme donošenja ostavinskog rješenja o nasljeđivanju tužitelj je bio punoljetan,

- da su sestre ostavitelja A. D. i Z. G. punomoć za zastupanje dale bratu A. P. koji je, kao i brat K.-K. P., na zastupanje ovlastio brata M. P. (oca prvotuzitelja I. P.),

- da je M. P. (otac prvotuženika) koji je bio i izvršitelj oporuke dao punomoć za zastupanje M. Č., odvjetniku u B.,

- da je M. Č., predstavljajući se kao punomoćnik svih oporučnih nasljednika dana 3. srpnja 1975. podnio ostavinskom sudu podnesak nazvan „sporazuman prijedlog diobe i načina diobe zaostavštine“ temeljem kojega je raspoređena ostavina pok. Lj. P. te da je rješenje o nasljeđivanju O-683/75 dostavljeno M. Č. i postalo pravomoćno isti dan kada je i doneseno, tj. 4. rujna 1975.,

- da tužitelj, ni njegova majka, a niti punomoćnici koji su je u to vrijeme zastupali u ostavinskom postupku nisu zaključili „sporazumni prijedlog diobe ostavine“ koji je sastavio punomoćnik M. Č., odvjetnik u B., niti su se o njemu očitovali, a nije im dostavljeno ni rješenje o nasljeđivanju O-683/75 koje je tužitelju na njegov zahtjev od 3. rujna 1987. dostavljeno tek 10. rujna 1987.

Odredbom čl. 235. tada važećeg Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", broj 52/71, 47/78, 56/00, 48/03, 163/03 – dalje: ZN) propisano je: „Kada je ostavinska rasprava završena pravomoćnim rješenjem o nasljeđivanju ili rješenjem o zapisu, a postoje uvjeti za ponavljanje postupka po pravilima parničnog postupka, neće se obnoviti postupak za ostavinsku raspravu već stranke svoja prava mogu ostvariti u parnici.“

Odredbom čl. 421. st. 1. toč. 2. ZPP propisano je da se postupak koji je odlukom suda pravomoćno završen može na prijedlog stranke ponoviti ako kojoj stranci nezakonitim postupanje, a osobito propuštanjem dostave nije bila dana mogućnost raspravljanja pred sudom, a čl. 423. st. 1. toč. 2. ZPP propisano da se prijedlog za ponavljanje postupka podnosi u roku od 30 dana u slučaju iz čl. 421. toč. 2. Zakona od dana kada je odluka dostavljena stranci.

U ovom predmetu su se stekli uvjeti za ponavljanje pravomoćno završenog ostavinskog postupka, jer tužitelju koji je bio zakonski i oporučni nasljednik sada pok. Lj. P. nije bio predočen ni „sporazum o diobi nasljedstva“ njegovog oca niti mu je dostavljen poziv za ročište 4. rujna 1975. (iako je u to vrijeme već bio punoljetan), a nije mu dostavljeno ni rješenje o nasljeđivanju koje je postalo pravomoćno istog dana kada je održana ostavinska rasprava. Ovaj sud slaže se sa pravnim stajalištem drugostupanjskog suda da rješenje o nasljeđivanju, temeljem oporuke ostavitelja i naknadno postignutom sporazumu nasljednika,

koje je postalo pravomoćno isti 4. rujna 1957. nije zakonito, jer tužitelj kao oporučni i zakonski nasljednik svog oca nije zaključio nasljednički sporazum o diobi i načinu diobe ostavine od 3. srpnja 1975., nije ga ni naknadno odobrio te zato taj sporazum ne proizvodi pravne učinke. Zato ni M. P. sin I. (prednik 1. tuženika I. P.) nije mogao naslijediti iza svog brata, a oca tužitelja, suvlasnički dio od jedne polovice dijela spornih nekretninama već je upravo tužitelj temeljem vlastoručne oporuke svog oca pok. Lj. P. postao suvlasnik u 1/2 dijela spornih nekretnina. Oporučitelj Lj. P. je u st. 1. toč. 1. oporuke naveo da svu nepokretnu imovinu u Š. ostavlja sestri A. do njenog života, a zatim malom G.. Ta odredba po svom sadržaju predstavlja odredbu prema kojoj je ostavitelj svog jedinog sina „malog G.“ odredio za nasljednika, a sestri A. D. je ostavio doživotno uživanje kako su to pravilno tumačili nižestupanjski sudovi. Zato se neosnovano revident poziva na odredbu čl. 85. st. 3. ZN prema kojoj oporučitelj ne može odrediti nasljednike svom nasljedniku ili zapisnovniku. Osim toga sve da se i radi o fideikomisarnoj supstituciji te da spomenuta odredba oporuke ne proizvodi učinke tužitelj bi sporni dio nekretnina naslijedio kao jedini zakonski zastupnik iza smrti svog pok. oca.

Revizijski navodi da prvotuženika svi u obitelji priznaju kao jedinog vlasnika spornih nekretnina odnosno jedinog nasljednika sada pok. brata Lj. (oca tužitelja) nisu od značaja za donošenje odluke u ovom postupku, no revidentu se ipak ukazuje na činjenicu da su u ovom predmetu svi ostali tuženici, kao oporučni nasljednici iza pok. Lj. odnosno njihovi pravni slijednici, priznali tužbeni zahtjev.¹³

O fideikomisarnoj supstituciji nam govori i ova presuda: „Tužbenim zahtjevom u ovoj pravnoj stvari tužitelji su zatražili da se utvrdi kako pismena oporuka pred svjedocima koju je dana 7. ožujka 1995. godine sačinio oporučitelj D. T. nije pravno valjana, a ukoliko taj njihov tužbeni zahtjev ne bi bio prihvaćen da se utvrdi da je 4.-tužiteljica L. Ž. vlasnica trećeg kata stambene kuće na adresi ... u S., izgrađene na kč. br. 430/203K, zk. ul. 213 k.o. S.. Nije prijeporno da su rješenjem Općinskog suda u Senju poslovni broj O-13/00, u ostavinskom predmetu iza sada pok. D. T., tužitelji - njegova braća sada pok. J. T., čiji je pravni slijednik tužitelj B. T., I. T. i V. T., te sestra L. Ž., kao zakonski nasljednici, upućeni na parnicu protiv oporučne nasljednice ostavitelja, njegove supruge R. T., radi osporavanja pravne valjanosti i sadržaja oporuke ostavitelja pisane pred svjedocima 7. ožujka 1995. godine. Odlučujući o

¹³ VSRH, Rev-x 473/11-3, presuda od 15.09.2011.

tužbenom zahtjevu tužitelja sud prvog stupnja cijeneći sadržaj odredbi čl. 64. st. 2. i čl. 65. st. 1. ZN-a, a prihvaćajući kao istinite i vjerodostojne iskaze svjedoka oporuke M. K. i M. T., koji navode da su oporučitelja dobro poznavali, da kod njega nisu primijetili ništa sumnjivo u njegovu ponašanju, da je ponašanje istog odavalo čine zdrave i normalne osobe, te uzimajući u obzir i zaključke iz nalaza i mišljenja vještaka Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Z., iz kojeg slijedi da raspoloživa medicinska dokumentacija ne daje elemente da u vrijeme sastava oporuke pok. D. T. nije bio sposoban za rasuđivanje, nalazi neutemeljenim tvrdnje tužitelja o suprotnom. Stoga, a jer utvrđuje i da iz medicinske dokumentacije, na kojoj vještaci Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Z. temelje svoje nalaze i mišljenja, proizlazi da oporučitelj nije bio liječen od nekog duševnog oboljenja, sud ne prihvaća mišljenje vještaka dr. M. V., psihijatra iz R. da je vrlo vjerojatno kako je u trenutku sastavljanja oporuke sposobnost za rasuđivanje kod oporučitelja bila smanjena. Isto tako iskazima svjedoka oporuke M. K. i M. T., utvrđuje da je tekst sporne oporuke, koji je pisaćim strojem pisao svjedok M. T., diktirao oporučitelj, ne nalazeći stoga da bi prilikom pisanja oporuke moglo doći do pogrešnog tumačenja oporučiteljeve posljednje volje. Utvrđuje i da se sukladno odredbi čl. 90. st. 1. ZN-a odredbe oporuke tumače prema pravoj namjeri oporučitelja, te da oporuka ne može biti ništava zbog njezinog pogrešnog tumačenja. Također, sud otklanja i tvrdnje tužitelja da bi predmetna oporuka bila ništava jer da je oporučitelj istom raspolagao imovinom koja nije njegovo vlasništvo, i to trećim katom obiteljske kuće u Senju Ivana Mažuranića 6, utvrđenjem da isto ne utječe na valjanost oporuke. Nadalje, sud utvrđuje da ni iz jednog dokaza ne proizlazi da bi oporučitelj predmetnu oporuku sačinio pod prijetnjom ili prinudom ili da se odlučio sastaviti je zbog toga što je prevaren ili se nalazio u zabludi. Naprotiv, utvrđuje da iz postupka proizlazi da je njegovo oporučno raspolaganje bilo odraz njegove stvarne i prave volje, kako su to potvrdili svjedoci oporuke M. K. i M. T., kao i supruga ostavitelja R. T., a da je tome tako utvrđuje da proizlazi i iz postupanja oporučitelja koji je predmetnu oporuku pohranio u sudu na vlastiti zahtjev.

Nadalje, s obzirom na sadržaj sporne oporuke, te iskaz oporučne nasljednice R. T. sud utvrđuje da je namjera oporučitelja bila svoju nepokretnu imovinu – obiteljsku kuću u S., ..., ostaviti supruzi R. T., a nakon njezine smrti sinu svoje supruge Ž. K. i kćerki tužiteljice L. Ž., njegove sestre, na način naveden u oporuci. Međutim, kako prema odredbi čl. 85. st. 3. ZN-a oporučitelj ne može odrediti nasljednika svome nasljedniku, sud drži da bi samo navedena odredba oporuke kojom oporučitelj određuje nasljednika svojoj oporučnoj nasljednici R. T.,

bila ništava, ali ne i odredba oporuke prema kojoj je njegov oporučni nasljednik supruga R. T., pravna prednica tuženika, a što jasno proizlazi iz sadržaja oporuke. Iz navedenih razloga sud prvog stupnja odlučuje kao u točki I. izreke pobijane presude.

Dakle, cijela odredba je proglašena ništetnom i imovina je pripala zakonskom nasljedniku, a u ovom slučaju je proglašeno ništetnim određivanje nasljednika svom nasljedniku, ali samo određivanje nasljednika nije ništetno pa je s toga objekt oporučnog raspolaganja pripao prvom oporučnom nasljedniku.¹⁴

4.3. Oporučiteljeva ovlast za iznasljeđenjem, isključenjem i lišenjem nužnog dijela

Iznasljeđenjem se može oduzeti pravni temelj osobi koja bi inače bila ovlaštena da zbog oporučiteljeve smrti stekne nasljedno pravo. Određivanje nasljednika oporukom implicira iznasljeđenje onih zakonskih nasljednika koji bi zbog oporučiteljeve smrti stekli nasljedno pravo. Implicite i eksplicite posebnom oporučnom odredbom oporučitelj može iznaslijediti jednoga, više ili sve svoje zakonske nasljednika. Na takav način će se iznaslijedenom potencijalnom zakonskom nasljedniku oduzeti pravni temelj. No to sve ima svoje granice. Svaka oporučna odredba o iznasljeđenju kojom je povrijeđeno nečije nužno nasljedno pravo, biti će pobojna. Od toga postoje dva izuzetka kojim oporučitelj može svog potencijalnog nužnog nasljednika kazniti iznasljeđivanjem i lišiti ga njegova nužnog dijela u korist njegovih potomaka. Isključenje i lišenje nužnog nasljednika su posebni slučajevi iznaslijedenja koji moraju biti određeni eksplicitno. (Gavella, Belaj, 2008.)

Oporučitelj može isključiti iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio:

1. ako se on povredom neke zakonske ili moralne obveze koja proizlazi iz njegova obiteljskog odnosa s ostaviteljem teže ogriješio prema ostavitelju,
2. ako je namjerno počinio neko teže kazneno djelo prema njemu ili njegovu bračnom drugu, djetetu ili roditelju,

¹⁴ Gž-2287/2010-2, presuda od 06.10.2010.

3. ako je počinio kazneno djelo protiv Republike Hrvatske ili vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom,

4. ako se odao neradu ili nepoštenu životu.

Isključenje iz nasljedstva može biti potpuno ili djelomično, a oporučitelj koji želi isključiti nekog nasljednika mora to očitovati u oporuci na izričit način i navesti razlog za isključenje koji mora postojati u vrijeme oporučivanja.

Isključenjem nasljednik gubi nasljedno pravo u mjeri u kojoj je isključen, a prava ostalih osoba koje mogu naslijediti ostavitelja određuju se kao da je isključen samo umro prije ostavitelja.¹⁵

O svemu tome nam govori i sudska praksa iz 1992. godine:

„Ocijenjeno je da utvrđena sklonost nasljednika kockanju, zaduživanju i ne vraćanju dugova, te iskorištavanju ostavitelja kao roditelja koji je otplaćivao njegove dugove, predstavlja ponašanje koje se može okvalificirati kao nepošten život. "U postupku pred nižestupanjskim sudovima utvrđeno je:

- da je V. J. sada pok. otac tuženika u oporuci od 29. VIII. 1983. godine isključio tuženika potpuno iz nasljeđivanja zbog njegova načina života, jer mu je nanio mnogo sramote i moralno i financijski, s nepotrebnim izdacima,

- da je otac tuženika svojim pismima upućenima tuženiku a prije sastavljanja oporuke, istog korio i opominjao zbog strastvene sklonosti kockanju, zaduživanju i ne vraćanju dugova i općenito iskorištavanju, da mu je zabranio koristiti stan, da je tuženik presudom Kotarskog suda u Z. od 14. I. 1977. godine osuđen zbog prevare (zbog financiranja svoje kockarske strasti) na kaznu zatvora, da tuženik duguje tužiteljici i njenom ocu znatne iznose novca.

Na tako utvrđeno činjenično stanje drugostupanjski je sud pravilno primijenio materijalno pravo kad je ocijenio osnovanim tužbeni zahtjev tužitelja.

¹⁵ <http://klinika.pravo.unizg.hr/content/pravo-na-nuzni-nasljedni-dio>

Prema odredbi članka 47. stavak 1. točka 1. i 4. Zakona o nasljeđivanju ("Službeni list SFRJ", broj 42/65, 44/65 i 47/65 te "Narodne novine", broj 47/78 - u daljnjem tekstu: ZN) oporučitelj može isključiti iz nasljedstva nasljednika koji ima pravo na nužni dio: ako se on povredom neke zakonske ili moralne obveze teže ogriješio prema ostaviocu i ako se odao neradu i nepoštenu životu, s tim da prema odredbi članka 48. stavak 2. spomenutoga zakona temelj za isključenje mora postojati u vrijeme sastavljanja oporuke.

U konkretnom slučaju utvrđena sklonost tuženika kockanju, zaduživanju i ne vraćanju dugova te iskorištavanje oca kao roditelja koji je otplaćivao dugove tuženika predstavlja ponašanje tuženika koje drugostupanjski sud s pravom kvalificira kao nepošten život kakav ima u vidu odredba članka 47 stavak 1. točka 4. ZN. Strastveno bavljenje kockom, zbog čega tuženik nije zazirao ni od kriminalnih radnji unatoč opomenama oca kojima je nastojao tuženika odvratiti od takva ponašanja (očito neuspješno), predstavlja u odnosu na oca povredu moralne obveze kojom se tuženik teže ogriješio prema ocu kao ostaviocu.

Prema navedenom proizlazi da su se u ovom slučaju ostvarile pretpostavke za isključenje tuženika iz nasljeđivanja. Pri tom na navode revizije valja istaknuti da su nižestupanjski sudovi utvrđenjem načina života kroz vrijeme od kažnjavanja tuženika zbog krivičnog djela prevare pa sve do vremena sastavljanja oporuke utvrdili stalnost društveno neprihvatljiva ponašanja tuženika, koja omogućuje sudovima zaključak da kockanje tuženika (a u svezi s tim i zaduživanja tuženika i ne vraćanje dugova) ne predstavlja tek eksces u poštenom životu tuženika nego naprotiv sklonost koja se može okvalificirati nepoštenim životom i težom povredom moralne obveze prema ocu koja je postojala i u vrijeme sastavljanja oporuke."¹⁶

Na to se također nadovezuje i ova presuda iz 1989. – „Da bi se povreda zakonske ili moralne obveze prema ostavitelju mogla smatrati opravdanim razlogom za isključenje nužnih nasljednika iz nasljedstva, mora biti utvrđena i mora biti teža.

Pok. S.D. (majka tužene, a baka tužitelja) oporukom je isključila iz nasljedstva tuženu kao svoju nužnu nasljednicu i kao razlog isključenja u oporuci (oporuka od 20.VII.1976. godine) navela što se tužena nije ponašala prema njoj kao prema roditelju.

¹⁶ VSRH, Rev – 2160/91, presuda od 08.01.1992

Da bi se povreda zakonske ili moralne obveze mogla smatrati opravdanim razlogom za isključenje nužnih nasljednika iz nasljedstva, u skladu s odredbom čl. 47. st. 1. t. 1. Zakona o nasljeđivanju, mora biti utvrđena i mora biti teža.

Odlučujući u navedenom smislu o postojanju zakonskih razloga za isključenje tužene kao nužnog nasljednika iz nasljedstva, sudovi su utvrdili ovo činjenično stanje: tužena nije pokazala dužnu pažnju prema svojoj majci, jer s majkom nije kontaktirala osam godina, i to od vremena kad je umro otac tužene (3.IV.1968.) pa do ostaviteljčine smrti (16.VIII.1976.); da tužena nije poduzela ništa (osim pisama) da uspostavi kontakt s majkom (nije je posjećivala, nije joj činila nikakvu pažnju, nije joj slala sitne darove u povodu praznika, a nije se zanimala ni za to kako majka živi i da li je zdrava, tko brine o njezinu uzdržavanju i da li joj je nešto potrebno); tužena je naprotiv, radila protiv majčina interesa, jer je nakon očeve smrti vodila sudske sporove radi toga da bi sebe prikazala kao univerzalnog nasljednika iza očeve smrti. U tome je išla čak tako daleko da je vodila spor da bi poništila brak svoje majke i oca zbog toga da bi majku lišila zakonskog nasljednog dijela iza njezina muža S.J.

Iz tih činjenica, koje prikazuju uzajamne odnose tužene kao kćerke i ostaviteljice kao majke, sudovi ocjenjuju da je tužena povrijedila zakonske i moralne obveze, da se nije brinula o majci kao roditelju i da joj nije pružila dužno poštovanje pa da se time teže ogriješila o oporučiteljicu iz čega slijedi da je ostvaren razlog za isključenje tužene iz nasljedstva.

Navedenu pravnu ocjenu sudova - da se tužena teže ogriješila o oporučiteljicu - ovaj sud smatra pravilnom pa je tako pravilno primijenjeno i materijalno pravo (čl. 47. Zakona o nasljeđivanju).¹⁷

¹⁷ VSH, Rev – 2448/88, presuda od 10.05.1989.

4.4. Određivanje zapisa (legata)

Oporučitelj može oporukom ostaviti jedan ili više zapisa (legata), ovlašćujući njima neku osobu (zapisovnika, legatara) da od nasljednika ili druge osobe u čiju je korist oporučno raspolagao zahtijeva neko davanje, činjenje, trpljenje ili propuštanje njemu ili nekoj drugoj osobi.¹⁸ Kako bi to bilo valjano, oporučitelj mora odrediti osobu zapisovnika, a ukoliko to nije napravljeno odredba će biti ništetna. Oporučitelj također mora i odrediti predmet zapisa, činidbu koju će zapisovnik imati pravo zahtijevati od zapisom opterećene osobe – opterećenika.

Da bi odredba o zapisu bila valjana, za predmet zapisa treba biti određena činidba koja bi bila sposobna i da bude predmetom valjanog obveznog odnosa. Sadržaj te činidbe može biti, kako u pozitivnom činjenju, tako i u negativnom. Opterećenikova činidba imat će i neki svoj predmet – stvar ili pravo koje opterećenik treba prenijeti, ili glede kojega treba nešto trpjeti odnosno propustiti. Predmet opterećenikove činidbe može biti neka stvar ili pravo iz ostavinske mase (npr. oporučitelj ovlasti zapisovnika na to da zahtijeva neka mu onerat preda određenu stvar, odnosno da mu cedira neko pravo koje je pripadalo oporučitelju, ili da mu na njima osnuje neko drugo pravo, ili da se odrekne nekog prava koje je oporučitelj imao prema oneratu.). (Gavella, Belaj, 2008.) Samo osoba koja na temelju oporučiteljevog pravnog raspolaganja nešto stječe zbog njegove smrti može biti opterećenik.

Ukoliko oporukom nije određeno tko je opterećenik nekog zapisa onda je to oporučiteljev nasljednik, a ako ih ima više onda su svi opterećenici zapisa. Oporučitelj ima pravo da oporučnom odredbom privilegira neki zapis u odnosu prema drugim zapisima. Tako on može odrediti, u slučaju kada se ne mogu svi određeni zapisi iz oporuke ispuniti, da opterećenik podmiri ostaviteljeve dugove te ispuni privilegirane zapise koliko god je u mogućnosti. Privilegirani zapis će biti privilegirani i onda kada bi zapise trebalo smanjivati zbog toga što je njima povrijeđen nužni dio nasljednika jer će se privilegirani zapis umanjiti samo ako vrijednost zapisa ne dostiže da se namiri nužni dio.¹⁹

¹⁸ Čl. 45. Zakona o nasljeđivanju

¹⁹ Čl. 79. St. 2. Zakona o nasljeđivanju

4.5. Određivanje podzapisa

Podzapis je zapis kojim je oporučitelj opteretio svojeg zapisovnika. Određivanje podzapisa je oporučna odredba usmjerena na to da bude pravni temelj na kojem će određena osoba (podzapisovnik, honorat) zbog ostaviteljeve smrti steći pravo da od zapisovnika (opterećenika) zahtijeva ispunjenje neke određene činidbe koju će joj ta osoba biti dužna ispuniti na teret i u granicama svoga zapisa. Iz podzapisovnika može oporučitelj opteretiti nečijim pravom na podzapis, pravom na pod-podzapis itd. U pogledu određivanja podzapisa vrijedi na odgovarajući način isto što i za zapise. (Gavella, Belaj, 2008.)

4.6. Osnivanje zaklada

Oporukom se može odrediti osnivanje zaklade i odrediti dio ili cijelu ostavinu za postizanje njezine svrhe koja mora biti pravno dopuštena. Zaklada kao posebna pravna osoba ne nastaje pravljenjem oporuke, nego tek po ispunjenju pretpostavki koje zahtijevaju propisi o zakladama. (Klarić, Vedriš, 2009.)

Sredstva ne mogu sama djelovati u društvenim odnosima jer to mogu jedino pravni subjekti. Zato ta sredstva moraju pripasti nekoj fizičkoj ili pravnoj osobi koje će biti dužne to uporabiti upravo u tu svrhu. Tu oporučitelj ima dvije mogućnosti: a) može oporukom već postojećoj osobi povjeriti postizanje određene svrhe i namijeniti joj za to određena sredstva, odnosno kao tzv. nesamostalnu zakladu i b) može oporukom odrediti osnivanje zaklade u pravom smislu, tzv. samostalnu zakladu radi postizanja određene svrhe te da ujedno njoj namijeni sredstva za to.

Nesamostalna zaklada nije pravni subjekt i nema samostalnu egzistenciju pa pripada nekoj fizičkoj ili pravnoj osobi, no nije potpuno nesamostalna jer tvori unutar sredstava fizičke ili pravne osobe poseban fond koji je ta osoba dužna rabiti isključivo u onu svrhu u koju je oporučitelj odredio. Ukoliko se osniva samostalna zaklada, takva oporučna odredba nužno sadrži dvoje: a) pravni temelj za osnivanje zaklade i b) raspolaganje imovinom u korist te zaklade koje može imati karakter određivanja nasljednika ili zapisovnika, odnosno podzapisovnika. To nisu dvije odredbe već dva elementa iste odredbe jer nijedan ne može

djelovati bez drugog. Zaklada kao pravna osoba ne može postojati bez imovine, a ne može se ni nasljednikom imenovati nešto što nije pravni subjekt.

Pored oporučiteljeve odredbe o osnivanju zaklade moraju se još ostvariti i pretpostavke predviđene Zakonom o fondacijama, a to su: - ako zakladu osniva jedan zakladnik, zaklada se osniva izjavom o osnivanju zaklade (odluka, izjava posljednje volje i sl.). Ako zakladu osniva zajednički više osoba, akt o osnivanju donosi se u obliku ugovora.

Akt o osnivanju zaklade mora sadržavati:

1. očitovanje volje zakladnika da se određena imovina trajno namjenjuje za osnivanje zaklade,

2. podatke kojima se točno određuje imovina namijenjena zakladnoj svrsi (osnovna imovina), s procjenom zaprisegnutoga sudskog vještaka u njenoj vrijednosti i predvidivim prihodima koje bi ona mogla davati,

3. određene općekorisne ili dobrotvorne svrhe zaklade.

Akt o osnivanju zaklade mora biti sastavljen u pisanom obliku, a može sadržavati i odredbu o upravitelju zaklade kao i druge odredbe koje mora sadržavati statut zaklade.

Ako se zaklada osniva za života zakladnika, potpis zakladnika na takvoj izjavi mora biti sudski ili javnobilježnički ovjeren.

Ako se zaklada osniva za slučaj smrti zakladnika, izjava o njenom osnivanju mora biti u obliku izjave posljednje volje (oporuke, legata).

Odredbe kojima se u aktu o osnivanju zaklade određena imovina namjenjuje zakladi trebaju biti neprijeporne, tako da se u određenim upisnicima ta imovina može prenijeti na zakladu izravno, na temelju samog akta o osnivanju i rješenja kojim se dopušta osnivanje zaklade.²⁰

Osnivanje zaklade dopušteno je:

1. ako je akt o osnivanju zaklade donesen sukladno odredbama članka 4. ovoga Zakona;

2. ako je svrha zaklade općekorisna ili dobrotvorna, te

²⁰ Čl. 4. Zakona o zakladama i fondacijama (NN 36/95, 64/01)

3. ako je imovina zaklade dostatna za trajno ispunjavanje svrhe zaklade.

Imovina zaklade nije dostatna za trajno ispunjavanje svrhe zaklade ako bi njezini predvidivi prihodi trajno ili za dulje vrijeme omogućavali samo očuvanje te imovine, osobito nekretnina, a ne i ostvarenje neposredne svrhe zaklade.²¹

4.7. Određivanje izvršitelja oporuke

- Oporučitelj može oporukom odrediti jednu ili više osoba za izvršitelje oporuke.
- Izvršitelj oporuke može biti svaka poslovno sposobna osoba, a i pravna osoba.
- Osoba određena za izvršitelja oporuke nije dužna primiti se te dužnosti.
- Smatra se da je prihvatila dužnost izvršitelja ostaviteljeve oporuke osoba koju je ostavitelj oporukom za to odredio, ako odmah po proglašenju oporuke kojem je bila nazočna nije pred sudom izričito izjavila da se te dužnosti ne prihvaća.
- Smatra se da nije prihvatila dužnost izvršitelja ostaviteljeve oporuke osoba koju je ostavitelj oporukom za to odredio, a koja nije bila nazočna proglašenju oporuke, ako nije sudu, pošto ju je obavijestio da je određena za izvršitelja ostaviteljeve oporuke, u roku koji joj je sud odredio, bez odgađanja izjavila da tu dužnost prihvaća.²²

Izvršitelj oporuke ima dužnost voditi brigu i poduzimati sve što je potrebno za očuvanje ostavine, u ime i za račun nasljednika. To ne mora biti samo jedan već više njih te će se onda oporukom odrediti na koji način će oni izvršavati tu dužnost.

On ima dužnost sudu položiti račun za svoj rad, i ako bi nastala šteta on će biti odgovoran za nju. Ima pravo i na naknadu troškova te primjerenu nagradu za svoj trud.

Prema članku 63. ZN – a, sud može, na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, opozvati izvršitelja oporuke, ako njegov rad nije u skladu s oporučiteljevom voljom ili sa zakonom. U rješenju o opozivu sud će obvezati izvršitelja oporuke da u roku od 24 sata preda

²¹ Čl. 6. Zakona o zakladama i fondacijama

²² Čl. 60. Zakona o nasljeđivanju

potvrdu o svom svojstvu i ovlastima. Protiv rješenja o opozivu izvršitelja oporuke nije dopuštena žalba.

Opozvani izvršitelj oporuke dužan je bez odgode vratiti sudu potvrdu o svom svojstvu i ovlastima, u protivnom odgovara za svu štetu koja bi odatle proizašla. Opozvani izvršitelj oporuke odgovara za svu štetu koja bi proizašla iz radnje koju bi on nakon opoziva izvršavao kao izvršitelj oporuke.

Primjer sudske prakse:

„Predmet spora je zahtjev tužitelja H. iz T., kao izvršitelja oporuke sada pokojne Z. D., da mu tuženik S.P. isplati kunksku protuvrijednost 165.870,00 kanadskih dolara sa pripadajućom kamatom, jer cijeni da je tuženik navedeni iznos stekao bez osnove te da mu ga je dužan vratiti. Nakon provedenog postupka nižestupanjski sudovi polaze od utvrđenja:

- da je dana 14. ožujka 1993. godine u Kanadi umrla Z. D. koja je oporučno raspolagala svojom imovinom te da je tužitelj izvršitelj oporuke,

- da je tužitelj kao izvršitelj oporuke pokojne Z. D. dana 12. siječnja 1995. godine dao nalog za doznaku iznosa od 165.870,00 kanadskih dolara oporučnoj nasljednici K. D., majci ostaviteljice koji iznos je odobren na deviznom računu korisnice 16. siječnja 1995. godine,

- da je K. D. umrla dana 12. siječnja 1995. godine,

- da je tuženik oporučni nasljednik K. D. kojemu su gore spomenuta sredstva sa deviznog računa ostaviteljice K. D. uručena rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Zagrebu od 2. ožujka 1995. godine br. O 810/95.

Odbijajući tužbeni zahtjev kao neosnovan nižestupanjski sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo. Odredbom čl. 102. st. 1. ZN propisano je da ukoliko oporučitelj nije što drugo odredio, dužnost je izvršitelja oporuke starati se o čuvanju i upravljanju ostavinom, starati se o isplati dugova i zapisa i uopće starati se da oporuka bude izvršena kako je to oporučitelj htio.

Navedenom odredbom određene su neke od dužnosti izvršitelja oporuke koji se treba starati da oporuka bude izvršena sukladno volji oporučitelja, no izvršitelj oporuke temeljem navedene zakonske odredbe nije ovlašten u ime nasljednika podnositi tužbe sudu. Stoga je

ovaj sud suglasan sa ocjenom nižestupanjskih sudova da tužitelj kao izvršitelj oporuke sada pokojne Z. D. nije ovlašten u ime nasljednika podnositi tužbu sudu te da je iz tog razloga njegov tužbeni zahtjev neosnovan. Tužitelj je u ovom predmetu tužbu podnio u svoje ime zahtijevajući da tuženik njemu, a ne oporučnim nasljednicima, vrati sporni iznos pa se suprotni revizijski navodi da su ga na podnošenje tužbe ovlastili oporučni nasljednici ne mogu prihvatiti. Tužbeni zahtjev nije osnovan ni po odredbi čl. 210. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 – dalje ZOO) prema kojoj odredbi je propisano da kad dio imovine jedne osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a za taj prijelaz nema osnove u pravnom poslu ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti tu imovinu. Sporna novčana sredstva koja su isplaćena tuženiku ne predstavljaju imovinu tužitelja već imovinu oporučnih nasljednika. Stoga sve i u slučaju da je tuženik kao oporučni nasljednik K. D. kojemu su gore spomenuta sredstva sa deviznog računa ostaviteljice K. D. uručena rješenjem o nasljeđivanju Općinskog suda u Zagrebu od 2. ožujka 1995. godine br. O 810/95 ista stekao bez osnove, tužitelj nije ovlašten od njega zahtijevati vraćanje spornog novčanog iznosa, jer nije ispunjena osnovna pretpostavka za primjenu odredbe čl. 210 ZOO, a to je povrat dijela imovine koja je vlasništvo tužitelja, a koju je tuženik stekao bez osnove. Zbog svega navedenoga, revizija tužitelja se odbija kao neosnovana.²³

Druga sudska praksa nam govori o tome da "Pošavši od nesporne činjenice da tužitelj nije vlasnik spornog novčanog iznosa već izvršitelj oporuke pok. Z. D. sud prvog stupnja je zbog pomanjkanja aktivne legitimacije zahtjev tužitelja kao neosnovan odbio. U ovom stadiju postupka sporna je aktivna legitimacija tužitelja kao izvršitelja oporuke. Ako oporučitelj nije što drugo odredio, dužnost je izvršitelja oporuke naročito da se stara o čuvanju ostavine, da njome upravlja, da se stara o isplati dugova i zapisa, i uopće da se stara da oporuka bude izvršena onako kako je to oporučitelj htio (čl. 102. st. 1. Zakona o nasljeđivanju ("NN" 52/71 i 47/78). Navedenom zakonskom odredbom, suprotno tvrdnji žalitelja, izvršitelju oporuke nije dano ovlaštenje da u ime nasljednika tuži. Tužitelj u ovoj pravnoj stvari zahtijeva isplatu spornog iznosa na temelju odredbi građanskog prava o stjecanju bez osnove. Prema odredbi čl. 210. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ("NN" 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99), kad dio imovine jedne osobe na bilo koji način prijeđe u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u pravnom poslu ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti tu imovinu. Aktivnu

²³ VSRH, Rev 244/03-2, presuda od 06.04.2005.

građanskopravnu legitimaciju ima ona osoba koja je subjekt ovlaštenja građanskopravnog odnosa. Već prema činjeničnim navodima tužbe proizlazi da sporna novčana sredstva predstavljaju imovinu oporučnih nasljednika, a ne tužiteljevu imovinu, pa kad bi i bile točne tvrdnje tužitelja da je na strani tuženika došlo do stjecanja bez osnove, do toga nije došlo prijelazom imovine tužitelja, pa tužitelj s tog naslova nema ovlaštenje zahtijevati vraćanje stečenog bez osnove. Stoga je pravilno zaključio prvostupanjski sud da tužitelj nije aktivno legitimiran u pravnoj stvari, te zbog pomanjkanja aktivne legitimacije, tužbeni zahtjev kao neosnovan odbio."²⁴

4.8.Uvjeti, rokovi i nalozi

Oporučitelj ima pravo u nekim oporučnim odredbama odrediti uvjete, rokove i naloge, i na taj način ograničiti učinke tih oporučnih odredaba. Uvjeti moraju biti objektivno mogući i pravno dopušteni. Nemogući, nedopušteni i nemoralni uvjeti, uključujući i one koji su nerazumljivi ili protuslovnii, smatraju se kao da ne postoje. Oni ne izazivaju ništetnost oporuke, kao što bi se to dogodilo primjenom općih pravila o nevaljalosti pravnih poslova. (Klarić, Vedriš, 2009.)

Kada oporučitelj odredi neku osobu za svoga nasljednika, ali joj to pravo ograniči uvjetom ili rokom, ispunjenjem tog uvjeta ili istekom tog roka postavljeni nasljednik će prestati biti nasljednikom, pa će oporučitelja naslijediti njegovi zakonski nasljednici. Također, isti je slučaj i kada oporučitelj postavi nasljednika uz suspenzivan uvjet ili početni rok, jer će tada u trenutku oporučiteljeve smrti naslijediti njegovi zakonski nasljednici, ali s ispunjenjem uvjeta odnosno istekom roka postat će oporučiteljev nasljednik onaj koji je za nasljednika bio postavljen oporukom. (Gavella, Belaj, 2008.)

Određivanje naloga je oporučna odredba usmjerena na to da osobu u čiju je korist je oporučitelj namijenio nasljedno pravo, pravo na zapis ili podzapis i sl., optereti dužnošću da ispuni oporukom određenu činidbu na teret vrijednosti onoga što ona na temelju oporučnog raspolaganja stječe za slučaj smrti. Nalog je nalik zapisu s jedne, a uvjetu s druge strane.(Gavella, Belaj, 2008.) Postoji opterećena osoba (onerat) koja je dužna ispuniti

²⁴ Žs Zg Gž 5531/2001, presuda od 26.11.2002.

određenu činidbu, ali pozicija koju ima onaj u čiju korist bi opterećena osoba trebala tu činidbu ispuniti je bitno različita. Zapisovnik stječe temeljem odredbe o zapisu pravo da mu opterećenik ispuni određenu činidbu pa može od njega zahtijevati ispunjenje te činidbe, nalog ne daje korisniku naloga pravo da zahtijeva činidbu od opterećene osobe. On je samo korisnik naloga, osoba koja će imati neku korist kada nalog bude ispunjen, ali nije i ovlaštenik prava na ispunjenje činidbe određene nalogom. Nalog nalikuje uvjetu, i to raskidnom prema učinku koji će nastupiti ne bude li na vrijeme ispunjen. Ipak, nalog se razlikuje od raskidnog uvjeta po tome što neispunjenje naloga nema tako striktno djelovanje kakvo ima ispunjenje raskidnog uvjeta. Ako nalogom opterećeni ne ispuni ono što mu je oporukom naređeno, korisnik naloga nije taj koji bi bio ovlašten zahtijevati ispunjenje. Na ispunjenje naloga se može siliti, ali siliti ne može korisnik naloga, nego oporučiteljev nasljednik (ako je nalogom opterećeni neki od sunasljednika, može ga siliti bilo koji od ostalih sunasljednika), odnosno izvršitelj oporuke ako takav postoji. No, neispunjenje naloga djeluje i kao ispunjenje negativnog, raskidnog uvjeta, što znači da će opterećena osoba izgubiti ono što joj je oporučitelj namijenio svojom oporukom (nasljedno pravo, pravo na zapis i sl.) uz opterećenje nalogom ako na vrijeme ne ispuni činidbu određenu nalogom. Opterećena osoba to neće izgubiti ako nije kriva što nije točno ispunila upravo ono što joj je bilo nalogom određeno ako se točnom ispunjenju naloga približila koliko je najviše moguće, odnosno ako ga je ispunila onako i onoliko koliko joj je to u postojećim okolnostima bilo najviše moguće. U slučaju da uopće nije moguće ikakvo pa ni približno ispunjenje naloga, osoba opterećena nalogom smije zadržati ono što joj je ostavljeno, osim ako iz ostaviteljeve volje ne proizlazi suprotno ili ako svojom krivnjom ne može ispuniti nalog. Ako su oporučnim odredbama dodani nalazi koji nisu valjani (nemogući i nedopušteni) oni su ništetni i smatra se kao da ne postoje (*pro nonscripto*) To neće utjecati na valjanost ostalih oporučnih odredbi pa tako ni onih kojima je oporučitelj raspolagao uz opterećenje takvim nalogom. Isto tako, i nalozi neće biti valjani ako su napravljeni u korist onih osoba u čiju korist oporučitelj ne može valjano raspolagati (kod javne oporuke).

4.9.Oprost nedostojnosti

Oporučitelj ima pravo u svojoj oporuci ukloniti odgovornost neke osobe za čin koji je razlog njezine nedostojnosti da naslijedi tog ostavitelja. (Gavella, Belaj, 2008.) Ukoliko je

netko nedostojan da naslijedi oporučitelja on mu može oprostiti. Taj oprost može biti poseban i opći. Poseban je onaj kojim se oprašta nedostojnome određeni čin koji je razlog njegove nedostojnosti. Opći je onaj koji je dan bez navođenja koji se čin oprašta. Kako bi taj oprost nedostojnosti djelovao mora se učiniti i ispuniti sve pretpostavke za valjanost oporuke.

4.10. Određivanje odnosa među sunasljednicima

Pravni položaj sunasljednika određen je normama objektivnog nasljednog prava, a one odredbe koje uređuju položaj sunasljednika prema vani (prema trećima), striktno su naravi, dok one koje uređuju odnose među sunasljednicima uglavnom su dispozitivne. Ništeta bi bila oporučiteljeva odredba kojom bi zabranio nasljednicima da ikad razvrgnu zajednicu.

Oporukom je oporučitelj ovlašten odrediti da se neki dar što ga je učinio pojedinom sunasljedniku, ne uračuna u njegov zakonski dio, isto kao i u pogledu zapisa i podzapisa koje je namijenio nekom od sunasljednika. Oporukom se može odrediti i kako se interno među sunasljednicima dijele dugovi koje oni moraju trećima solidarno podmiriti.

4.11. Opoziv ranije oporuke

Oporučitelj ima pravo i opozvati oporuku na različite načine. Kada to napravi valjanom oporučnom odredbom o opozivu, sve što je opozvao neće postojati kao njegova oporuka.

U zakonu se spominje odnos ranije i kasnije oporuke:

- Ako se kasnijom oporukom izričito ne opozove ranija oporuka, odredbe ranije oporuke ostaju na snazi ako i ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama kasnije.

- Ako je oporučitelj opozvao kasniju oporuku, ranija oporuka ponovno dobiva snagu, osim ako se dokaže da oporučitelj to nije htio. Isto vrijedi i u slučaju da je opozvao opoziv oporuke.²⁵

4.12. Priznanje očinstva

Odredbе o priznanju očinstva nam daje Obiteljski zakon, pa se prema njemu očinstvo može utvrditi presumpcijom bračnog očinstva, priznanjem ili sudskom odlukom.

- Očinstvo se može priznati na zapisnik pred matičarom, centrom za socijalnu skrb ili sudom. Navedena tijela dužna su bez odgode dostaviti primjerak zapisnika matičaru nadležnom za upis djeteta u maticu rođenih.

- Ako priznanje očinstva ili pristanak na priznanje daje maloljetna osoba ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, te osobe izjavu o priznanju očinstva, odnosno pristanku na priznanje očinstva daju pred centrom za socijalnu skrb nadležnim prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta.

- Očinstvo se može priznati i u oporuci.

- Očinstvo se može priznati i na zapisnik u konzularnom uredu ili diplomatskom predstavništvu Republike Hrvatske koje obavlja konzularne poslove.²⁶

Također, prema zakonu osoba koja priznaje očinstvo može biti: punoljetna osoba neovisno o svojoj poslovnoj sposobnosti, maloljetna osoba koja je navršila šesnaest godina ako je sposobna shvatiti značenje i pravne posljedice priznanja, ili to pak može biti maloljetna osoba mlađa od šesnaest godina, uz suglasnost njezinog zakonskog zastupnika.

Sudska praksa iz 1991. nam govori kako je tužitelju D.B. revizija odbijena kao neosnovana zato što je presudom drugostupanjskog suda preinačena presuda prvostupanjskog suda tako da je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja, a koji glasi:

²⁵ Čl. 65. Zakona o nasljeđivanju

²⁶ Čl. 62. Obiteljskog zakona (NN 103/15)

„Utvrdjuje se da je tužitelj D. B. nasljednik iza svog pok. djeda A. M. što su tuženi Đ. i M. M. dužni priznati kao i pravo na 1/4 dijela imovine ostavitelja A. M. te su ujedno dužni solidarno naknaditi tužitelju parnični trošak u iznosu od 2.136 dinara a sve to u roku od 15 dana.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude tužitelj je izjavio reviziju zbog pogrešne primjene odredaba materijalnog prava koju obrazlaže time da je pogrešno primijenjena odredba čl. 23. st. 3. Zakona o nasljeđivanju u odnosu na priznanje vanbračnog očinstva od strane Luke Marica, pa predlaže da se ukinu obje nižestupanjske presude i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. Tužitelj temelji svoje nasljedno pravo na ostavinskoj imovini iza pok. A. M. na vanbračnom srodstvu sa pok. A. kao djedom, a ocem njegova vanbračnog oca L. M. Međutim, sudovi su utvrdili kako tužitelj nije tužbom ostvario utvrđenje vanbračnog očinstva pok. L. M. niti je L. M. dao priznanje očinstva. Prema odredbama čl. 23. st. 3. Zakona o nasljeđivanju propisano je nasljedno pravo vanbračne djece i njihovih potomaka u odnosu na ostavinu očevih srodnika ali pod određenim pretpostavkama. S obzirom da je Osnovni zakon o odnosima, roditelja i djece u čl. 24. propisao načine priznanja očinstva koji imaju takav značaj, to se pitanje nasljednog prava vanbračnog djeteta u odnosu na srodnika vanbračnog oca rješava u odnosu (ne) postojanja priznanja vanbračnog očinstva samo na propisan način odredbama čl. 24. Osnovnog zakona o odnosima roditelja i djece, a to je da je priznanje dano pred matičarom ili u javnoj ispravi ili u testamentu. Prema svemu tome revizija tužitelja nema opravdanja u pogrešnoj primjeni odredaba materijalnog prava.²⁷

U primjeru druge sudske prakse tužitelj je tražio poništenje oporuke I.P. te je tvrdio da mu pripada nužni dio ostavine pokojnika. U tom postupku je bilo sporno da li je ostavitelj tužiteljev otac. Sud je utvrdio da ostavitelj nikada nije bio u braku s tužiteljevom majkom, da on za života nije priznao očinstvo tužitelja ni na jedan zakonom predviđeni način, ni pred matičarom, ni pred sudom, također to nije priznao ni u oporuci, niti je ta činjenica utvrđena u postupku pred sudom. Taj sud je isto tako utvrdio da je ostavitelj za života dao punomoć tužiteljevoj majci, da u njegovo ime može dati izjavu o priznanju očinstva tužitelja pred organima navedenima u čl. 105. Zakona, koja punomoć nije ovjerena po odredbi čl. 107. st. 2. navedenog zakona.

²⁷ VSRH, Rev 643/1991 – 2, presuda od 10.07.1991.

Na temelju tih činjenica sudovi nižega stupnja su zauzeli pravilno pravno stajalište budući da ostavitelj nije priznao očinstvo tužitelja ni na jedan zakonom predviđeni način, a to očinstvo nije utvrđeno ni u postupku pred sudom, da tužitelj nije uspio dokazati očinstvo ostavitelja. Tvrdnja u reviziji da spomenutu "punomoć" treba smatrati ostaviteljevom oporukom, jer ju je on vlastoručno potpisao, a koja sadrži priznanje tužiteljeva očinstva, odnosno da takvim treba smatrati darovni ugovor od 23. prosinca 1993. godine, koji također sadrži navedeno priznanje, a ima sve potrebštine oporuke, nije osnovana. Oporuka je, naime, u propisanoj formi dana izjava posljednje volje kojom neka osoba raspolaže svojom imovinom ili jednim njenim dijelom za slučaj smrti. Spomenuta pismena ne sadržavaju izjavu ostaviteljeve posljednje volje kojom raspolaže svojom imovinom za slučaj smrti. Na temelju pak spomenute punomoći budući da ona nije ovjerena po odredbi čl. 107. st. 2. ZBPO opunomoćenik ne može dati valjanu izjavu o priznanju očinstva pred organima navedenima u čl. 105. toga zakona. Stoga, revizija nije osnovana.²⁸

²⁸ VSRH, Rev 340/01 – 2, presuda od 26.04.2001.

5.TUMAČENJE I NEVALJALOST SADRŽAJA OPORUKE

Osnovno pravilo tumačenja jest da se treba utvrditi prava namjera (volja) oporučitelja. Težište nije na onome što je očitovano, nego na onome što se zaista oporukom htjelo (subjektivno načelo tumačenja, za razliku od objektivnog koji se koristi kod tumačenja pravnih poslova zbog pravne sigurnosti) Objektivno značenje izraza kojima se oporučitelj poslužio nije relevantno utvrdi li se da ih je on primijenio u nekom drugom značenju. Zato se kod tumačenja oporuke može koristiti i podacima koji nisu sadržani u oporuci ako oni otkrivaju pravo značenje oporučnih odredbi. No tu treba biti oprezan jer se tumačenjem ne smije prijeći granica postojanja oporučiteljeve oporuke, nadopunjujući je nečim čega u njoj nema.

U slučaju da se ne može utvrditi prava volja oporučitelja neke oporučne odredbe, postoje dva različita tumačenja – jedno u korist i drugo na štetu zakonskih nasljednika. Tu se javlja pravilo favor testamenti, po kojemu oporučne odredbe u dvojbi treba tumačiti u prilog oporuke. U dvojbi o pravoj oporučiteljevoj namjeri treba se držati onoga što je povoljnije za osobu koja oporukom nečim opterećena. Ako bi se odredba oporuke o zapisu, podzapisu ili nalogu mogla shvatiti i tako da ima valjan sadržaj, ali i tako da joj je sadržaj nevaljan – treba je shvatiti u ovom drugom smislu, jer je to u prilog opterećene osobe. (Gavella, Belaj, 2008.)

Oporuka ili pojedina odredba čiji je sadržaj nemoguć ili je nedopušten - nevaljana je (npr. oporučitelj je raspolagao tuđim pravom ili je raspolagao svojom obvezom bez pristanka vjerovnika i sl.) Posljedica toga je ništetnost oporuke ili odredbe koja nastupa po samom zakonu, a sud je uzima u obzir po službenoj dužnosti. Ako je sadržaj oporuke nedopušten zbog suprotnost s nužnim dijelom, oporuka je pobojna u onoj mjeri u kojoj je to potrebno radi otklanjanja povrede na nužni dio. Ako nije posebno propisano, ništetnost i pobojnost oporuka ili pojedinih odredbi je uređeno općim pravilima građanskog prava., i ta se pravila na odgovarajući način primjenjuju i na ostale pravne poslove, dakle i na oporuke.²⁹

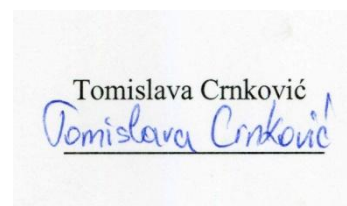
²⁹ Čl.14. st. 3. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15)

6. ZAKLJUČAK

Zadatak završnog rada je Sadržaj oporuke; što sve oporuka može sadržavati te u kojem obliku ona može biti. Tako je kroz rad obrađen sam pojam oporuke, njene karakteristike, uvjeti i mogućnosti sačinjavanja oporuke. Kroz rad je moguće vidjeti kako oporučitelj ima svoju slobodu i sposobnost, no sve to mora biti u skladu sa Zakonom o nasljeđivanju (NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15), i upravo je on bio glavni oslonac pri pisanju rada. U Republici Hrvatskoj postoji pet oblika oporuke i svaki oblik ima svoje karakteristike, odnosno pravila po kojima se može sastaviti svaki pojedini oblik.

Sadržaj oporuke je vrlo opsežan jer ga čine mnoge odredbe poput imenovanja nasljednika, njegova zamjenika, izvršitelja oporuke, određivanje legata i mnogi drugi. Sve navedeno je vezano za tumačenje sadržaja oporuke, gdje se treba utvrditi prava namjera odnosno volja oporučitelja. Za oporuku je bitno da je ona valjana, jer ako oporuka ima sadržaj koji je nemoguć onda je oporuka ništetna, a ukoliko je sadržaj oporuke nedopušten onda je oporuka pobjona u određenoj mjeri.

Zaključno, oporuka bi trebala sadržavati što više elemenata koje oporučitelj može navesti u oporuci, radi što preciznijeg definiranja oporuke, kako bi se nakon ostaviteljeve smrti izbjegli mogući sukobi među nasljednicima, koji najčešće rezultiraju tužbama. U radu je to moguće vidjeti kroz primjere sudske prakse.

Tomislava Crnković
Tomislava Crnković

LITERATURA

KNJIGE:

1. Belaj, V., Gavella N., „Nasljedno pravo“, Zagreb, Narodne novine, 2008.
2. Klarić, P., Vedriš, M., „Građansko pravo“, Zagreb, Narodne novine, 2009.

ČLANCI:

1. Belaj, V., „Oblik oporuke prema Zakonu o nasljeđivanju“, Pravni vjesnik, 2004.

PRAVNI IZVORI:

1. Zakon o nasljeđivanju, Narodne novine, broj 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15
2. Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, Narodne novine, broj 53/91, 88/01
3. Zakon o zakladama i fondacijama, Narodne novine, broj 36/95, 64/01
4. Obiteljski zakon, Narodne novine, broj 103/15
5. Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15
6. Vrhovni sud Hrvatske, Rev – 673/89, presuda od 19.09.1989.
7. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev – 1441/90, presuda od 08.11.1990.
8. Vrhovni sud Hrvatske, Rev – 262/82, presuda od 25.05.1982.
9. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev – 460/92, presuda od 30.04.1992.
10. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 1668/1999-2, presuda od 19.03.2003.
11. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev-x 473/11-3, presuda od 15.09.2011.
12. Županijski sud u Rijeci, Gž-2287/2010-2, presuda od 06.10.2010.
13. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev – 2160/91, presuda od 08.01.1992
14. Vrhovni sud Hrvatske, Rev – 2448/88, presuda od 10.05.1989.
15. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 244/03-2, presuda od 06.04.2005.
16. Županijski sud u Zagrebu, Gž 5531/2001, presuda od 26.11.2002.
17. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 643/1991 – 2, presuda od 10.07.1991.
18. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 340/01 – 2, presuda od 26.04.2001.

INTERNETSKI IZVORI:

1. <https://gov.hr/moja-uprava/obitelj-i-zivot/smrt-i-nasljedivanje/oporuka/162>
2. <http://klinika.pravo.unizg.hr/content/pravo-na-nuzni-nasljedni-dio>
3. <http://novi-informator.net/sites/default/files/pdf/Informator%206348-web.pdf>

PRILOZI

Primjer: Zapisnika u vezi s usmenom oporukom koji sastavlja javni bilježnik

Posl. broj: OU-___/2014-1

U Zagrebu, dana _____ (slovima: _____).----- Započeto u _____
(slovima: _____) sati.----- Ja, javni bilježnik _____, u
prostorijama javnobilježničkog ureda, temeljem odredbe članka 39. Zakona o nasljeđivanju (u
nastavku teksta: ZN), sastavio sam ovaj-----

ZAPISNIK U VEZI S USMENOM OPORUKOM

U ovaj javnobilježnički ured pristupili su:-----

1. (prvo) _____, rođen dana _____. (slovima: _____), OIB
_____, s prebivalištem u _____, istovjetnost kojeg sam utvrdio na temelju
osobne iskaznice broj _____ izdane od _____ dana _____ i-----

2. (drugo) _____, rođen dana _____. (slovima: _____), OIB
_____, s prebivalištem u _____, istovjetnost kojeg sam utvrdio na temelju
osobne iskaznice, broj _____ izdane od _____ dana _____,-----

te su izjavili da su svjedoci usmene oporuke oporučitelja _____, rođenog
dana _____. (slovima: _____), OIB _____, s posljednjim
prebivalištem u _____, te da žele njegovu usmenu oporuku ponoviti pred javnim
bilježnikom.-----

Ja, javni bilježnik _____, posvjedočujem da su preda mnom naprijed navedeni
svjedoci usmene oporuke izričito izjavi-----

»Oporučitelj _____, rođen dana _____, OIB _____,
s posljednjim prebivalištem u _____, u našoj je nazočnosti dana
_____, oko _____ sati, u _____, na kri- žanju ulica _____ i _____, u
osobnom automobilu registarske oznake _____, neposredno nakon prometne nezgode
u kojoj je zadobio teške tjelesne ozljede, zbog kojih je nedugo iza toga preminuo, usmeno
izjavio svoju posljednju volju kojom je za jedinog nasljednika sve svoje nepokretne i pokretne

imovine odredio svoju kćer _____, rođenu _____, s prebivalištem u _____.

Svjedocima usmene oporuke ovaj je zapisnik pročitao, te ga oni u znak suglasnosti, prihvaćanja i potvrde da je u zapisnik sve što su iskazali istinito uneseno, vlastoručno potpisuju.

O postojanju ove usmene oporuke obavijestit će se Hrvatski upisnik oporuka.

Dovršeno u _____ (slovima: _____) sati.

Vrijednost službene radnje: neodrediva.

Javnobilježnička pristojba naplaćena po Tbr. 14/1 i 3 ZJB u iznosu od _____ kn, a javnobilježnička nagrada naplaćena prema članku 26. PPJT-a u iznosu od _____ kn.

SVJEDOCI USMENE OPORUKE:

JAVNI BILJEŽNIK:³⁰

³⁰ <http://novi-informator.net/sites/default/files/pdf/Informator%206348-web.pdf>